

El projecte comunitari Falcone: un estudi sobre robatori de vehicles

PIERRE VARLY¹

Estadista a l'Institut d'Estudis Superiors de Seguretat Interior (IHESI)

275

El 1999 l'Escola de Policia de Catalunya (EPC) es va associar amb l'Institut d'Estudis Superiors de Seguretat Interior (Ministeri d'Interior, França) en un projecte d'investigació finançat per la Comissió Europea. Aquest Projecte d'harmonització de les dades relatives al robatori i al tràfic de vehicles a la Unió Europea s'inscriu en el marc del programa Falcone de cooperació en la lluita contra el crim transnacional organitzat.

Partint d'una forma delictiva menor² (de vegades relacionada amb altres activitats criminals), consistia a estudiar les possibilitats de millora de la informació quantitativa sobre el crim organitzat a Europa i les possibilitats de crear un sistema estadístic comú. Tot això suposava fer un examen sistemàtic de totes les fonts de dades disponibles: estadístiques de criminalitat, fitxers de vehicles robats (nacionals i internacionals: SIS, Interpol, OMD),³ companyies d'assegurances, fabricants. Durant aquesta etapa, en la qual l'EPC va portar a terme l'anàlisi crítica de les fonts de dades del sud d'Europa, es va comprovar fins a quin punt la informació policial es considera un material sensible i, en conseqüència, de difícil accés. D'aquesta manera, l'estudi de les disfuncions dels mecanismes d'intercanvi d'informació a Europa, principalment per rivalitats entre els diferents protagonistes (serveis de policia o organitzacions supranacionals de cooperació policial), ens va ajudar a comprendre en quin context s'havia d'aplicar la recopilació i l'explotació sistemàtica de les dades estadístiques.

A partir d'aquí, després d'estudiar els sistemes de producció de dades, calia determinar la informació mínima comuna dels diferents sistemes, amb l'objectiu

1. Actualment treballa en un projecte d'anàlisi crítica de les eines de control de la delinqüència i la violència urbanes (IHESI / Ministeri francès d'Infraestructures).

2. Tenint en compte el seu caràcter poc estratègic, sovint les institucions comunitàries trien el tràfic de vehicles per a portar a terme projectes pilot o per a operacions de gran envergadura a Europa.

3. Organització Mundial de Duanes.

d'aconseguir un conjunt d'indicadors homogenis aplicables a cada país. Tanmateix, en intentar constituir aquest *plafó de comandaments* del crim organitzat, vam topar amb un obstacle més gran: les diferències legals entre països quant a la noció dels diferents delictes. En realitat, es va constatar que en aquelles condicions no era possible harmonitzar les estadístiques de robatoris de vehicles (ni tampoc d'altres delictes, segons les constatacions d'un grup d'experts del Consell d'Europa).⁴ L'única solució que semblava possible era fer enquestes comunes de victimització⁵ dins de l'àmbit de la Unió. No obstant això, aquestes enquestes no van aportar cap informació sobre el caràcter organitzat dels robatoris ni sobre el tràfic consegüent.

Així doncs, hem proposat un mètode de recopilació i explotació d'informació a partir dels sistemes supranacionals que existeixen (principalment les bases de dades de la Interpol i de l'OMD) i utilitzant la capacitat d'anàlisi d'Europol. Tenint en compte el desenvolupament recent de mecanismes de cooperació entre aquestes tres organitzacions (en particular el memoràndum d'acord entre la Interpol i l'OMD sobre l'intercanvi d'informació) i les excel·lents relacions entre els seus responsables operatius de vehicles robats, hem formulat unes recomanacions respecte a totes les etapes d'utilització de la informació:

a) La recopilació de dades poc ambiciosa, únicament sobre el tràfic de vehicles (perquè els robatoris no interessin els responsables nacionals), a partir d'informes sintètics estandarditzats i traduïts a les diferents llengües nacionals.

b) Un mètode de síntesi i anàlisi de la informació que afavoriria la comprensió del fenomen en conjunt i, en particular, relacionar aquest tràfic amb altres formes de delinqüència.

c) La publicació de butlletins mensuals que continguin un resum de la informació pertinent analitzada.

d) La celebració de reunions regulars entre els responsables nacionals i supranacionals per tal de preparar aquests butlletins i reforçar la cooperació.

En relació amb aquest últim punt i amb la perspectiva de l'ampliació d'Europa cap a l'est, les dificultats lingüístiques semblen mostrar-se com un obstacle considerable, ja sigui entre oficials de policia durant accions puntuals o entre els responsables nacionals durant les reunions de cooperació policial de Brussel·les. Així doncs, també s'ha proposat:

e) La creació d'un diccionari en format electrònic dels termes policials utilitzats a la Unió Europea i als PECO (iniciat mitjançant la traducció dels informes sintètics sobre aquest tràfic) i el reforç de la formació lingüística dels policies.

En el conjunt de les nostres propostes, hem concedit una gran importància a la definició de les modalitats de redistribució de la informació, perquè, sovint, la pèrdua d'informació, en relació amb la seva centralització, es deu en part a

4. «European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics», 1999, CDPC, Consell d'Europa.

5. L'única enquesta internacional de victimització, que es fa cada quatre anys, és la International Crime Survey, Universitat de Leiden, Països Baixos.

l'absència de reaccions (*feed back*), la qual cosa provoca una manca de motivació en els encarregats del registre dels fets.

Efectivament, deixant de banda les dificultats d'ordre tècnic i jurídic (heterogeneïtat de les definicions legals dels delictes però també de les lleis sobre la protecció de dades de caràcter personal), són els sistemes i els principis d'intercanvi d'informació de les organitzacions policials (molt centralitzats) els que creen més dificultats per a la unificació del coneixement sobre el crim organitzat. Com que la informació està centralitzada però no es redistribueix —sigui a escala local, regional o nacional—, els policies no tenen coneixement del que passa fora del seu àmbit de competència i no són gaire propensos a compartir les seves dades si no obtenen reaccions a canvi (*feed back*), amb la qual cosa tindrien una visió més àmplia dels fenòmens de delinqüència.

Així doncs, la constitució d'un sistema uniforme d'estadístiques sobre crim organitzat requereix, sens dubte, una profunda evolució de la mentalitat i els hàbits de les persones que hi ha sobre el terreny. Aquestes persones donen prioritat a la informació puntual i operativa per sobre de les dades més generals i comparteixen la informació punt per punt amb els serveis amb què mantenen bones relacions. Per això, per al crim organitzat sí que es pot utilitzar el terme *transnacional*, però no pas per a la cooperació policial, perquè encara no hi ha una veritable cultura de l'enfocament transversal dels problemes. En aquest aspecte, cal destacar una iniciativa interessant que s'ha portat a terme als Països Baixos: la creació d'una xarxa intranet policial d'intercanvi d'informació i coneixements.

Esperem que el nostre projecte hagi contribuït a proporcionar alguns elements que puguin afavorir la millora d'informació disponible sobre la delinqüència, en interès dels actors operatius però també dels investigadors, de manera que puguin utilitzar-lo i implicar-se més en la definició de les polítiques públiques de seguretat.

Hem previst l'organització d'un seminari de restitució durant aquest any i quedem a la seva disposició per a respondre a qualsevol dubte en relació amb aquest projecte.